

Z HISTORIE DŘEVĚNÉ ŠPALÍKOVÉ DLAŽBY (1)

VÝVOJ VÝBĚRU DŘEVIN A POUŽITÍ

Římsí panovníci vybudovali v Galii, Germánii a Británii rozsáhlou síť kamenných cest. V bažinatých místech ale kámen nahrazovali dřevěnými prkny nebo trámy. Kolem roku 1820 vznikla z obou systémů dřevěná dlažba, která se pokládala obdobně jako původně kamenné cesty. Poprvé ve větší ploše byla použita v Petrohradu v Rusku. V Londýně se začalo s používáním špalíkové dlažby v roce 1840. O tři roky později už bylo takto vydlážděno 80 tisíc metrů čtverečních. V Berlíně byla dřevěná dlažba poprvé použita v roce 1879 a další velká města následovala. V roce 1920 měla plocha dřevěné dlažby v Paříži okolo 2,5 milionu metrů čtverečních a v Londýně přes 3 miliony. V průběhu let bylo ohledně výroby dřevěné špalíkové dlažby registrováno na 500 patentů. Většina z nich je dnes ale již zapomenuta.

Střední odborné centrum, Dornbirn, Rakousko
ŠD interiérová 40*40*80 mm, dub evropský, PÚ olej

Open Gate Gymnázium a ZŠ, Babice
ŠD exteriérová 100*100*100 mm, dub evropský

Botanická zahrada Praha

Zejména v počátcích nebylo zcela jasné, zda dát přednost tvrdým nebo měkkým dřevinám. Nejdůležitější se zdála elasticita dřevěné dlažby, která oproti dlažbě kamenné v podstatě zahrnuje všechny výhody, určitou směs vlastností, jako je tvrdost, pružnost, houževnatost, tvarová stálost a odolnost proti opotřebení.

Z počátku se na výrobu dřevěné špalíkové dlažby používala surová borovice. Poměrně rychle se ale vyskytovala hniloba. Následovalo 50, někde se uvádí až 100 let pokusů. Dalšími zkoušenými dřevinami byly buk a dub. Brzy se ukázalo, že jejich elasticita je horší než u borovice. Na buku se navíc vyskytla hniloba ještě dříve než u borovice. Roku 1886 se v Hamburku a Berlíně použita buková dlažba musela už po dvou letech vyměnit. U buku i dubu dochází ježděním, stejně jako u kamenných silnic, k zaoblení horní hrany kostek a silnice jsou potom nerovné. Koncem 19. století, v letech 1889–1900, vzrůstal na základě získaných poznatků podíl zámořských tvrdých dřevin. V Sydney v Austrálii měli dobré zkušenosti s eukalyptovými dřevinami. Ty se potom zkoušely například v Londýně nebo v Lipsku. Byly dojednány dodávky dvou konkrétních druhů eukalyptu – jarrah a tallow, které jsou poměrně tvrdé. Následovaly ale dodávky z karri, červeného gumovníku a dalších nevhodných dřevin.

Výsledky těchto pokusů na více než 2 milionech metrů dřevěných dlažeb v Londýně a více než 400 tisících metrů v Německu: Karri rychle podléhá hnilobě, jeho životnost je 6–7, nejdéle 10 let. Teak má ještě horší výsledky. Jarrah dosáhl v Německu životnosti zhruba 10 let, v Londýně 7 let, v Paříži 5–6 let. Nejhorší výsledky ale

Botanická zahrada Praha

Hotel U Tří Korunek Praha

vykazoval červený gumovník. Roku 1900 bylo v Londýně položeno firmou Alcott zhruba 200 tisíc metrů a vydržely sotva dva roky.

Vzhledem k těmto výsledkům, ale také k objemové stálosti, která způsobuje, že se občas nějaká kostka uvolní, a tím se uvolňují další, nebo k poškozování hran tvrdých, ale křehkých dřevin, došli odborníci k názoru, že tvrdé dřeviny nejsou na stavbu silnic vhodné. Od roku 1920 se tak při výrobě dřevěných kostek znovu používá primárně borovice a ostatní dřeviny jen okrajově. V surovém stavu má borovice životnost jen 5–8 let, ale na rozdíl od exotických dřevin se dá snadno impregnovat. Impregnace výrazně ovlivní odolnost proti hnilobě a škůdcům, a tím i její životnost. Dnes je zejména pro průjezdy používán sice nejčastěji dub, ale aby nedocházelo k poškozování hran, jsou sraženy na 45 stupňů a vždy je doporučována pravidelná údržba, zejména dosypávání spár křemičitým pískem, aby nedocházelo k uvolňování kostek, a impregnace.

Postupem let nacházela dřevěná dlažba uplatnění i v interiérech, zpočátku v dílnách, fabrikách, skladech a podobně, a to opět tvrdé dřeviny, zejména dub nebo buk. Pro venkovní pochozí cesty jsou vhodné skoro všechny dřeviny. Zejména pro venkovní použití je doporučováno dřevo impregnovat.

S rozměry a pokládkou dřevěné dlažby se seznámíme příště.

Michaela Reichlová
www.parquet-renspol.cz